

Sygn. akt II CSK 168/17

POSTANOWIENIE

Dnia 26 września 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z powództwa "M." Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.
przeciwko N. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w M.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 26 września 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 13 października 2016 r., sygn. akt I ACa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 5400,-
(pięć tysięcy czterysta) złotych z tytułu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 września 2015 r. Sąd Okręgowy w S. zasądził od pozwanej N. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w M. kwotę 81 800 złotych na rzecz powódki M. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. wraz z odsetkami i kosztami procesu, z tytułu zwrotu nienależnych świadczeń, przyjmując za podstawę prawną rozstrzygnięcia art. 405 -410 k.c. w związku z art. 15 ust. 1 pkt 4 i art. 18 ust. 1 pkt 5 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (dalej jako u.z.n.k.). W wyniku rozpoznania apelacji obu stron postępowania, wyrokiem z dnia 13 października 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że zasądzoną kwotę na rzecz

powódki od pozwanej podwyższył do kwoty 134 807,15 złotych, czyli uwzględnił powództwo w całości, zasądając również odsetki ustawowe i obciążając kosztami w całości stronę pozwaną; oddalił apelację pozwanej i zasądził od niej na rzecz powódki koszty postępowania apelacyjnego.

W skardze kasacyjnej pozwana zarzuciła Sądowi Apelacyjnemu naruszenie zaskarżonym wyrokiem przepisów prawa materialnego, tj. art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k. w związku z art. 6 k.c. przez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że na stronie pozwanej spoczywał procesowy obowiązek wykazania, iż w zamian za pobrane przez pozwaną opłaty zostały spełnione ekwiwalentne świadczenia wzajemne na rzecz powódki, bądź też, że opłaty te stanowiły element marży handlowej; art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k. w związku z art. 353¹ k.c. przez ich błędną wykładnię, polegającą na uznaniu, że strony umowy nie mogą korzystać z uprawnień określonych w art. 353¹ k.c., umownie wyłączając działania przepisów ustawy i zalegalizować wprowadzenia dodatkowych opłat ustawowo zakazanych, oraz art. 18 ust. 1 pkt 5 u.z.n.k. w związku z art. 405 k.c. przez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że zastrzeżone w umowie „premie miesięczne w wysokości 1,5%” oraz opłaty o nazwie „usługi marketingowe” stanowiły bezpodstawną korzyść majątkową, podlegającą zwrotowi na rzecz powoda. Pozwany wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi strona powodowa wniosła o nieprzyjmowanie skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna nie mogła zostać przyjęta do rozpoznania ze względu na niespełnienie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwana powołała art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., uznając potrzebę wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, polegającą na wyjaśnieniu, czy w świetle art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k., aby mówić o czynie nieuczciwej konkurencji wystarczy wykazać pobranie innej niż marża handlowa opłaty za przyjęcie towaru do sprzedaży, co stanowi przyjęcie domniemania utrudniania

dostępu do rynku, czy też niezbędne jest również wykazanie przez stronę powodową, że pobranie tej opłaty faktycznie stanowiło utrudnienie jej dostępu do rynku. Ponadto wykładni wymaga powołany przepis u.z.n.k., który, zdaniem skarżącej także wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, odnośnie do wyjaśnienia, czy w świetle tego przepisu wyłączona jest możliwość korzystania z uprawnień określonych w art. 353¹ k.c. w zakresie zastrzeżenia w umowie spełnienia dodatkowych świadczeń w postaci określonych usług nieobjętych typową umową sprzedaży.

Podniesiona w skardze i we wniosku o jej przyjęcie problematyka prawna jest przedmiotem widocznej manipulacji, polegającej na takim jej przedstawianiu przez zainteresowanych uczestników postępowania sądowego, aby tworzyć wrażenie ogólnie wyrażanych wątpliwości na tle rozumienia art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k. i związanych z tym rozbieżności orzeczeń sądowych. W rzeczywistości rozpoznaje się różne stany faktyczne, do których należy się indywidualnie odnieść i niekiedy, ale tylko niekiedy przyznać rację firmom handlowym, które poza nabyciem rzeczy przeznaczonych do dalszej odsprzedaży i zapłaceniem za nie ceny, powiększonej w dalszym ogniwie sprzedaży handlowej o marżę, świadczą na rzecz pierwotnych sprzedawców jakieś realne usługi i za nie zasadnie pobierają należną opłatę. Jest to opłata dodatkowa, ale wynikająca z innych niż świadczenia z umowy sprzedaży usług wobec zbywców rzeczy (towarów). Sensem eksponowanego w skardze kasacyjnej wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 października 2014 r. w sprawie SK 20/12 było indywidualne potraktowanie każdej sprawy i nie generalizowanie domniemania co do występowania zawsze utrudnienia dostępu do rynku, stosownie do przesłanki zawartej w art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k., gdy naliczona została dodatkowa opłata, poza marżą handlową (por. też uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2016 r., V CSK 436/15, Lex nr 2062812).

Podobnie jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w którym, stosownie do przykładów orzeczeń wskazanych licznie przez stronę powodową zdecydowanie dominuje pogląd o niedopuszczalności zastrzegania sobie przez nabywców rzeczy (towarów), przy czym chodzi głównie o tzw. wielkie sieci handlowe, dodatkowych opłat od dostawców, w różny sposób wymuszając na to ich zgodę,

poza świadczeniami wynikającymi z umowy sprzedaży handlowej. Sprzedaż ta nie ma wprowadzić obecnie własnej regulacji ustawowej, jak to miało miejsce w kodeksie handlowym z 1934 r., ale wystarczające są przepisy kodeksu cywilnego o sprzedaży, żeby z nich wyprowadzić właściwe wnioski odnośnie do rozumienia, czym jest sprzedaż handlowa z uczestnictwem w niej przedsiębiorców, nabywających często towary w celu dalszej odsprzedaży. Nie można takiej sprzedaży nazywać nietypową, jak próbuje to czynić pozwana w skardze i we wniosku o jej przyjęcie, gdyż nie ma to nic wspólnego z narzucaniem dodatkowych opłat za świadczenia, których treści i wykonania trudno się dopatrzeć, jak to ma miejsce w sprawie, leżącej u podłoża wniesionej skargi kasacyjnej. Nie jest to też związane z potrzebą wykładni zasady swobody umów i rozciągania treści art. 353¹ k.c. na zachowania stron, jak sama to nazywa pozwana – zakazanych przez ustawę. Przychylić się należy do tego dominującego poglądu orzecznictwa i aprobującej go doktryny, że wystarczająco zostało wyjaśnione znaczenie, cel i treść art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k., żeby kwestii tych już w podobny sposób nie powtarzać. Na aprobatę zasługuje więc postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2017 r. w sprawie II CSK 469/16, w którego końcowym fragmencie uzasadnienia wskazano na brak potrzeby dalszego wyjaśniania kwestii pobierania opłat innych niż marża handlowa przez czyniących to uczestników rynku (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2016 r., I CSK 824/14, Lex nr 2015121).

Mając na uwadze powyższe należało na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzec jak w postanowieniu, rozstrzygając o kosztach postępowania na podstawie art. 98 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.